

Innst. S. nr. 248

(2000-2001)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Sverre J. Hoddevik, Michael Momyr og Erna Solberg om at en andel av selskapsskatten igjen skal tilfalle kommunene

Dokument nr. 8:88 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Storingsflertallet vedtok i 1998 at hele selskapsskatten skulle tilfalle staten og at kommunene og fylkeskommunene skulle miste sine inntekter fra denne skatten. Forslaget om å gjøre hele selskapsskatten til en statlig skatt ble fremmet av kommunal- og regionalminister Ragnhild Queseth Haarstad fra Senterpartiet. Ved senere stortingsbehandlinger har Senterpartiet stått fast på at selskapsskatten skal være en statskatt.

Når Senterpartiet nå på sitt landsmøte i mars 2001 har vedtatt at "Senterpartiet vil overføre selskapsskatten fra staten til kommunene og gjøre den produksjonsstedbunden "må det sies å ha oppstått en ny politisk situasjon. Er de andre sentrumpartiene enige med Senterpartiet vil det nå være et flertall for igjen å gi kommunene en andel av selskapsskatten. Gitt den nye utviklingen i saken vil Høyre på ny fremme forslag om at en andel av selskapsskatten også skal være kommunal.

må det sies å ha oppstått en ny politisk situasjon. Er de andre sentrumpartiene enige med Senterpartiet vil det nå være et flertall for igjen å gi kommunene en andel av selskapsskatten. Gitt den nye utviklingen i saken vil Høyre på ny fremme forslag om at en andel av selskapsskatten også skal være kommunal.

Konsekvensen av at selskapsskatten ble gjort til en ren statlig skatt er at kommunene mistet viktige incitamenter for å legge forholdene til rette for lokal næringsutvikling. Det er også ulogisk at kommuner som benytter sine naturressurser til kraftproduksjon skal sitte igjen med en stor gevinst på denne formen for verdiskapning, mens kommuner som tillater utnyttning av andre naturressurser ikke får noe direkte igjen av verdiskapningen.

Etter forslagsstillernes mening er det naturlig at kommuner som har stor verdiskapning lokalt også får

en mulighet til å gjøre tjenestetilbudet attraktivt for arbeidskraft, slik at man styrker de verdiskapende delene av vår økonomi. Spesielt er dette viktig for de distriktene som i dag rammes av den sterke omfordelingspolitikken mellom kommuner. Hvis ikke de deler av distrikts-Norge som har et betydelig næringsliv og høy aktivitet også ser at dette fører til et godt kommunalt tjenestetilbud, undergraver vi incitamentene som distrikts-Norge må ha for å satse på utvikling av arbeidsplasser. Det er i tillegg unaturlig at bedriftsoverskudd som skal gi skatteinntekter til lokalsamfunnet er avhengig av selskapsformen slik vi i dag ser det, hvor personlige selskaper skatter til kommunene, mens all skatteinntekt fra aksjeselskap tilfaller staten.

Forslagsstillerne mener derfor at kommunene igjen skal få en del av selskapsskatten. Ved en gjeninnføring av kommunal selskapsskatt vil man sikre redusert overføringsavhengighet og høyere lokal finansiering av kommunenes inntekter. Det vil bidra til økt opplevelse av selvstendighet i kommunene og styrking av lokaldemokratiet.

Ved en gjeninnføring av kommunal selskapsskatt må systemet utformes slik at hele skatten ikke bare tilfaller de kommunene som har konsernhovedkvarteret.

Å skape en fullt rettferdig fordeling mellom kommuner av konserninntekter kan være vanskelig, det er samtidig viktig å sikre at slike regler ikke blir for byråkratiske eller øke skattetrykket for bedriftene. Tidligere var det også klart urimelig at finansinntekter i hovedsak ble tillagt hovedkontor, mens gjeld og andre finansutgifter ble lignet ut på produksjonsstedene. Det er likevel ikke umulig å skape mer rettferdige beregningsregler mellom kommunene, f.eks. av det overskuddet et konsern totalt går med. Det er først og fremst et spørsmål om politisk fastsatt fordeling i forhold til gitte kriterier. Senterpartiets forslag om pro-

duksjonsstedbunden beskatning kan derimot medføre en rekke problemer hvis det ikke skal gjøres som beregningsregler for det konstaterede overskuddet i et konsern som en helhet.

Arbeidet med å finne frem til mer rettferdig fordeling av overskuddet i konserner bør gjenopptas med det siktemål å finne frem til et sett med fordelingsberegningsskriterier som gir en mer rettferdig fordeling av selskapsskatten enn tidligere. Det må forutsettes at reglene skal dreie seg om fordeling av overskuddet og ikke påvirke konsernets skattemessige disposisjoner for øvrig.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre ordningen med at deler av selskapsskatten tilfaller kommuner og fylkeskommuner."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Erik Dalheim, Grethe G. Fossum, Britt Hildeng, Ottar Kaldhol, Torstein Rudihagen og Signe Øye, fra Kristelig Folkeparti, Valgerd Svarstad Haugland, Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørfohn, fra Høyre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, fra Venstre, Terje Johansen, og representanten Arvid Falch, viser til at forslaget er oversendt Finansdepartementet til uttalelse. Departementets svarbrev 3. april 2001 er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til at Stortinget i statsbudsjettet for 1999 vedtok at etterskuddsskatten i sin helhet skulle tilfalle staten og at kommunesektoren skulle få dette kompensert ved økt skatt fra forskuddspliktige.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser videre til at i tillegg til kompensasjon gjennom økt personskatt, er Oslo delvis kompensert gjennom økt hovedstadstillegg, kraftkommuner er kompensert gjennom økt naturressursskatt, mens andre er kompensert gjennom skjønn.

Flertallet viser til at det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi i sin rapport fra mars 2000 har pekt på at omgjøringen av kommunal selskapsskatt til skatt på personlige skatteyttere fra 1999 har bidratt til en jevnere inntektsfordeling mellom kommunene.

Flertallet vil også gjøre oppmerksom på at bare om lag 15 pst. av selskapsskatten tidligere tilfalt kommunene og om lag 9 pst. tilfalt fylkeskommunene, mens resten tilfalt staten.

Flertallet viser til at Stortinget for ett år siden ba om at konsekvensene av overgang til statlig selskapsskatt skulle evalueres etter at ordningen hadde virket noen år. Statlig selskapsskatt har nå virket fra 1999 og flertallet ber om at Regjeringen følger opp den vedtatte evaluering.

Flertallet har merket seg at det er både fordeler og ulemper ved igjen å gjøre selskapsskatten kommunal, men at den viktigste grunnen for at det var flertall i Stortinget for at selskapsskatten skulle gjøres statlig var at det førte til en jevnere inntektsfordeling mellom kommunene.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at selskapsskatten blei gjort statleg på grunn av at skatten kunne gi uheldige fordelingsverknadar då den først og fremst kom kommunar med konsern-hovudkvarter til gode. Skatteinngangen varierte dessutan mykje frå år til år, og gjorde det vanskeleg for kommunane å berekne kva inntekter dei hadde til disposisjon.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Kristelig Folkeparti, Høyre, Framstegspartiet og Senterpartiet ser at omlegginga kan ha som effekt ei forskyving frå tilrettelegging for bedrifter til tilrettelegging til bustadbygging, som og medfører økt pendling. Desse medlemmene ber difor Regjeringa om å kome med ei vurdering av kva konsekvensar bortfallet av selskapsskatten har medført for kommunane, med sikte på å finne fram til ordningar som kan skape skattemessige fordelar for næringsetablering i kommunane.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Arvid Falch, mener at det kan være behov for å legge til rette for at næringslivet får rammebetingelser som gjør det attraktivt å etablere seg i kommunene, men mener at det kan gjøres på andre måter enn gjennom selskapsskatten.

Disse medlemmer viser til at hvis selskapsskatten skal gjøres kommunal, vil det medføre et betydelig merarbeid ved likningen, både for de skattepliktige selskapene og for likningsetaten. Opphevelsen av kommunal selskapsskatt innebar betydelige forenklinger.

Disse medlemmer viser til at det er vedtatt å evaluere dagens ordning og vil på denne bakgrunn ikke gå inn for Dokument nr. 8:88 (2000-2001).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil peke på at da selskapsskatten ble gjort til en ren statlig skatt mistet kommunene

viktige incitament for å legge forholdene til rette for lokal næringsutvikling. Det innebærer en trussel mot den fremtidige verdiskapningen når kommunene får lite direkte økonomisk igjen for å legge til rette for næringslivsvirksomhet. Når kommunene har svake incentiver for å legge til rette næringsvirksomhet vil det kunne bidra til å svekke hele næringsutviklingen i Norge, fordi kommunene som har det primære ansvaret for arealplanlegging i mindre grad vil ha egne motiver for å tilrettelegge for arbeidsplasser og næringsutvikling.

Disse medlemmer vil understreke at de fleste kommuner i dag inngår i et arbeidsmarked som strekker seg ut over egen kommune. Svært få kommuner er så geografisk avgrenset at arbeidsmarkedet for kommunenes innbyggere kun finnes innenfor kommunens grenser. Næringsvirksomhet bringer med seg større behov for tilrettelegging av spesielle trafikk løsninger, legger beslag på arealer og på enkelte virksomheter virker forurensende på lokale områder rundt. I områder med et stort felles arbeidsmarked vil interessen for å legge arealer til rette for denne type næringsvirksomhet avta.

Disse medlemmer vil vise til Innst. S. nr. 286 (1995-1996) hvor medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre i forbindelse med behandling av inntektsutjevningssystemet skriver:

"Det viktigste er at disse endringene stimulerer kommunene til å legge til rette for lokalt næringsliv for der igjennom å skape større trygghet for fremtidige inntekter. En betydelig svakhet ved dagens inntektssystem har vært at vellykkede inntektsfremmende investeringer fra en kommunes side, ikke har vært det samme som økt kommunal handlefrihet."

I samme innstilling skriver medlemmene fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

"Vi kan trygt gå inn for at kommunene selv må få beholde en større del av økningene i skatteinntektene, i det dette vil være et viktig incitament for kommunene til å delta i aktiv næringsutvikling, eller på andre måter bedre sitt eget skattegrunnlag."

Disse medlemmer synes det er beklagelig at et flertall på Stortinget ser ut til å tillegge fordelingseffektene mellom kommunene så stor vekt at man samtidig undergraver både den lokale forankring av skattetyper og næringsutviklingen generelt.

Disse medlemmer vil peke på at mange kommuner har betydelige næringsinntekter - som for

eksempel eierinntekter ved kraftproduksjon - som er minst like store som selskapsskatten.

Disse medlemmer vil påpeke at ved en gjeninnføring av kommunal selskapsskatt må systemet utformes slik at hele skatten ikke bare tilfaller de kommunene som har konsernhovedkvarteret. Det må utarbeides fordelingskriterier som gir en mer rettferdig fordeling av selskapsskatten enn tidligere. Et slikt kriteriesystem må ta utgangspunkt i konstaterte overskudd og ikke påvirke regnskapsmessige disposisjoner.

Disse medlemmer mener at kommunal selskapsskatt vil sikre redusert overføringsavhengighet og høyere lokal finansiering av kommunens inntekter. Det vil bidra til økt selvstendighet i kommunene og styrking av lokaldemokratiet.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre ordningen med at deler av selskapsskatten tilfaller kommuner og fylkeskommuner."

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet ber i samband med merknadene sine ovanfor og om at det blir tilrettelagt for gjeninnføring av selskapsskatten under føresetnad av at den blir gjort produksjonsstadbunden.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre ordningen med at deler av selskapsskatten tilfaller kommuner og fylkeskommuner.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:88 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Sverre J. Hoddevik, Michael Momyr og Erna Solberg om at en andel av selskapsskatten igjen skal tilfalle kommunene - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 16. mai 2001

Dag Terje Andersen
leder

Signe Øye
ordfører

Siv Jensen
sekretær

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 3. april 2001****Kommentar til dokument nr. 8:88 (2000-2001)
Forslag fra stortingsrepresentantene
Sverre J. Hoddevik, Michael Momyr og
Erna Solberg om at en andel av selskapsskatten
igjen skal tilfalle kommunene**

Jeg viser til det oversendte forslaget i dokument nr 8:88 (2000-2001) der det bes om min kommentar.

Som en oppfølging av Inntektssystemutvalgets 2. delutredning foreslo regjeringen Bondevik i St. prp. nr. 60 (1997-98) Om kommuneøkonomien 1999 mv. at all skatt fra etterskuddspliktige skattytere skulle tilfalle staten. Stortinget vedtok i statsbudsjettet for 1999 at etterskuddsskatten i sin helhet skulle tilfalle staten og at kommunesektoren skulle få dette kompensert ved økt skatt fra personlige skattytere. Et viktig formål med omleggingen var å oppnå en jevnere inntektsfordeling mellom kommuner og fylkeskommuner.

I proposisjonen om kommuneøkonomien for 2001 ble det gitt en vurdering av bortfallet av den kommunale selskapsskatten kombinert med økt skatt fra personlige skattytere. Mens skatt fra personlige skattytere er forholdsvis jevnt fordelt mellom kommuner var skatten fra selskaper svært ujevnt fordelt. I proposisjonen om kommuneøkonomien for 2001 ble det presen-

tert en etterberegning av fordelingsvirkningene for den enkelte kommune og fylkeskommune. Kommunaldepartementets vurdering var at omleggingen har ført til en jevnere inntektsfordeling.

Kommunal selskapsskatt (stedbundet beskatning) er administrativt meget ressurskrevende. Dette gjelder så vel den ordinære tilordning av inntekts- og fradragsposter mellom kontor- og produksjonskommunene, og det gjelder særlig den etterfølgende fordeling mellom disse kommunene av selskapets gjeldsrenter mv., basert på endelig fastsatt nettoinntekt i hver av kommunene, jf. skatteloven § 6-90 første ledd. Utilstrekkeligheten ved det gamle systemet illustreres av den såkalte Hydrosaken, der tvister mellom ca. 50 kommuner, staten og Hydroselskapene om fordeling av inntektsgrunnlag for skatt helt tilbake fra 1966 fremdeles ikke er avsluttet. Dersom en på nytt skulle innføre en kommunevis fordeling av selskapsskatt, ville det derfor kreve et omfattende utredningsarbeid i Finansdepartementet og skatteetaten. Min oppfatning er at et nytt system ikke vil kunne realiseres uten at det gjennomføres en vesentlig mer komplisert likningsmessig behandling, som berører både selskapene og likningsmyndighetene.